ROLUL FAPTELOR BUNE ÎN CONTEXTUL CREDINȚEI: O ANALIZĂ EXEGETICĂ A CAPITOLULUI 2 DIN EPISTOLA LUI IACOV

ADRIAN CIPRIAN ILIESCU
Teologie pastorală anul IV

Abstract: This study examines the necessity of good deeds in the role of human salvation from a patristic perspective, utilizing the research methods of the Church Fathers. We analyze the writings and teachings of central figures such as Saint Ambrose of Milan, Saint Clement of Rome, Saint Maximus the Confessor, Saint Symeon the New Theologian, and Saint John Chrysostom to understand how their conception of salvation integrates good deeds as an essential element. Additionally, we investigate the synergy between divine grace and human effort, emphasizing the idea that salvation cannot be achieved through faith alone but also requires the active participation of the individual through good deeds. Through the analysis of patristic texts, this study highlights that the Church Fathers consider good deeds not only as manifestations of faith but also as means by which humans cooperate with divine grace in the process of salvation. We also address the theological influence of these conceptions on the development of Christian doctrine and ascetic practices. The research conclusions emphasize that, in the patristic vision, good deeds are indispensable for human salvation, being the concrete expression of living faith and love for God and fellow humans. In this context, good deeds are not just isolated moral acts but vital components of spiritual life and growth in divine grace. These patristic perspectives provide a profound and integrated understanding of salvation, emphasizing the personal and communal responsibility of the Christian. The methodology used is based on comparative analysis and the hermeneutics of patristic texts, allowing for a faithful and nuanced interpretation of the teachings of the Church Fathers regarding the role of good deeds in human salvation.

Key words: Good deeds, Faith, Redemption, James, Religion, Luther

Planul meu de studiu a Capitolului 2 din Epistola către Iacov se bazează pe următoarea structură:

1. Poziția epistolei în canonul biblic. Genul literar. Limba și stilul.
2. Credința elimină discriminarea v.2,1-13.
3. Credință se manifestă prin fapte v.2,14-26.

4. Învățături din Predica de pe Munte în Epistola Sfântului Iacov.
5. O comparație între soteriologia Sfântului Pavel și a Sfântului Iacov.
6. Mântuirea prin credință si fapte bune vs. Mântuirea doar prin credință.
7. Ecouri ale Epistolei în literatura universală.
8. Bibliografie.

1. Poziția epistolei în canonul biblic. Genul literar. Limba și stilul

Epistola care poartă numele Sfântului Apostol Iacov se regăsește printre cărțile canonice ale Sfintei Scripturi, enumerate și stabilite la Sinodul African în canonul XXIV care a avut loc în Catargina în anul 419 d.Hr. Unele consemnări mai timpurii au trecut-o cu vederea sau chiar a existat o anumită îndoială, dacă să fie inclusă sau nu, chiar dacă ea fusese acceptată chiar înaintea acestor Sinoade.[1]Ea face parte din a doua grupă de epistole din canonul Noului Testament, cunoscute încă din secolul II d.Hr.ca „ epistole soborniceşti" sau „catolice" alături de I și II Petru, I,II,III Ioan și Iuda.[2]

Sfântul Atanasie cel Mare [3] în Epistola sa numărul 39, din 367 d. Hr, a inclus această Epistolă în lista de cărți canonice. Chiar și înainte de vremea acestui Sfânt au existat aluzii, dacă nu încă și citate directe, la temele Sfântului Iacov: *I Clement, 30 (4,6);Epistola lui Policarp 12,3 (1,4), II Clement, 16,4 (5,20);*și Sfântul Irineu, *Împotriva ereziilor, V,1 (1,18)*[4] etc. Ori de câte ori s-a vorbit despre canonul Sfintei Scripturi, Epistola Sfântului Iacov nu a lipsit din cadrul acesteia. Martin Luther [5] a fost cel care a pus la îndoială acest canon al Sfintei Scripturi în cadrul Reformei din Apus.[6]

---

[1] Jack Norman Sparks, *The Orthodox Study Bible: Notes*, Publisher Thomas Nelson, 2008, p 538-539.

[2] Lect. Dr. Daniel Mihoc, Introducere în studiul Epistolei Sfântului Iacov publicat în *„ Voi pune înainte Ierusalimul, ca început al bucuriei mele",* in honorem Pr. Prof. Univ Dr. Dumitru Abrudan, la împlinirea vârstei de 80 de ani, Ed. Andreiana, Sibiu, 2018,p.458.

[3] Sfântul Atanasie cel Mare (n. c. 293, Alexandria- decedat la 2 mai 373, Alexandria; ziua de sărbătoare 2 mai) a fost un teolog, om de stat ecleziastic și lider național egiptean. A fost principalul apărător al ortodoxiei creștine în lupta din secolul al IV-lea împotriva arianismului, erezia conform căreia Fiul lui Dumnezeu era o creatură de substanță asemănătoare, dar nu identică, cu Dumnezeu Tatăl. Printre lucrările sale importante se numără Viața Sfântului Antoniu, Despre întrupare și Patru oratorii împotriva arienilor, articol scris de Edward R. Hardy, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Athanasius, accesat în 22.05.2024.

[4] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov*, traducere din limba engleză de Prof. dr. Camil Marius Dădărlat, Editura Basilica, București, 2021,p.5.

[5] Martin Luther (n. 10 noiembrie 1483, Eisleben, Saxonia [în prezent în Saxonia-Anhalt, Germania] - d. 18 februarie 1546, Eisleben) a fost un teolog și reformator religios german care a fost catalizatorul Reformei protestante din secolul al XVI-lea. Prin cuvintele și

Acest Iacov, care se numește pe sine autorul Epistolei, a fost aproape în mod universal înțeles a fi nu Apostolul Iacov[7], ci „fratele" (rudenia) Domnului Însuși, Iacov numit „ cel Drept", care a fost întâiul Episcop al Ierusalimului[8]. Sfinții Părinți, îl numesc adesea „ Apostolul". Încadrarea aceste epistole într-un anumit gen literar nu este una ușoară. Este numită epistolă din cauza scurtei introduceri epistolare.[9] După partea introductivă, cititorul are impresia că citește o omilie, în care autorul epistolei propune dezbaterea unor teme care aparent nu au o legătură evidentă între ele. De asemenea încheierea bruscă, unde lipsește formula de salutare sau binecuvântare pune sub semnul întrebării caracterul epistolar al lucrării. Intenția autorului de a redacta o epistolă enciclică se vede încă din identificarea destinatarilor din introducere.[10]

Temele abordate au caracter moral-politic; autorul vrea să răspundă la anumite situații și probleme cu care se confruntă destinatarii săi. În ansamblu, scrierea Sfântului Iacov se aproprie foarte mult de literatura sapiențială a Vechiului Testament.[11] De asemenea, literatura, retorica și filosofia greacă a timpului nu sunt străine autorului. Limba scrierii este fluentă și bogată.

---

acțiunile sale, Luther a precipitat o mișcare care a reformulat anumite principii de bază ale credinței creștine și a dus la divizarea creștinătății occidentale între romano-catolicism și noile tradiții protestante, în principal luteranismul, calvinismul, anglicanismul, anabaptiștii și antitrinitarienii. Este una dintre cele mai influente figuri din istoria creștinismului, articol scris de Hans J. Hillerbrand, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Martin-Luther, accesat în 22.05.2024.

[6] Reforma din Apus, câteodată, numită și Revoluția Protestantă, a fost o mișcare în secolul XVI de a reforma Biserica Romano-Catolică din Europa Occidentală. Reforma a fost începută de Martin Luther, cu Cele 95 de teze despre practica indulgențelor. La sfârșitul lunii Octombrie 1517, el le-a afișat pe ușa Bisericii Castelului din Wittenberg, folosită în mod obișnuit ca afișier pentru comunitatea universitară. În Noiembrie, a trimis tezele diferitelor autorități religioase ale timpului. Reforma s-a sfârșit în divizare, prin întemeierea unor noi instituții. Cele mai importante patru tradiții care au izvorât direct din reforma sunt tradiția luterană, cea reformată/calvinistă/prezbiteriană, cea anabaptistă și cea anglicană. Tradiții protestante ulterioare își au, de obicei, rădăcinile în aceste patru școli inițiale ale Reformei. În plus, Reforma Protestantă a dus la o Reformă Catolică sau Contrareformă în sânul Bisericii Catolice, printr-o varietate de noi mișcări spirituale, reforme ale comunităților religioase, înființarea de seminarii, clarificarea teologiei catolice, ca și schimbări structurale în instituția Bisericii.

[7] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov,*6.

[8] Vezi Sfântul Episcop Nicolae Velimirovici, *Proloagele de la Ohrid,* Viețile Sfinților, partea a 4-a, traducere, tabel cronologic și note de Mihaela Grosu, Ed. Cartea Ortodoxă,2005. Prăznuirea sa este făcută de Biserica Ortodoxă la data de 23 octombrie.

[9] Lect. Dr. Daniel Mihoc, *Introducere în studiul Epistolei Sfântului Iacov,* p.459.

[10] În mod asemănător își identifică destinatarii și Sf. Petru: ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς / „celor aleși, xilați temporar în Diaspora" (I Pt 1, 1).

[11] Lect. Dr. Daniel Mihoc, *Introducere în studiul Epistolei Sfântului Iacov,* p.460.

Autorul știe când și cum să folosească tehnicile literare consacrate. Pentru aș argumenta , autorul face apel la diatribă[12] (2,14-26),folosește hexametrul grecesc (1,17) și imperativul atic (1,19) de asemenea. Sfântul Iacov se bucură de autoritate față de destinatari săi. În doar 108 versete se întâlnesc nu mai puțin de 54 de imperative, adică câte unul la fiecare două versete.[13]

În întreaga sa epistolă nu se găsește nici o urmă de apologie. El nu are nevoie să se apere așa cum face deseori Sfântul Pavel. Învățăturile sale trebuie primite fără condiții. El se exprimă cu vehemența Sf. Ilie și cu blândețea lui Moise. Unii exegeți au văzut în el un „ Amos al Noului Testament".[14]

2. Credința elimină discriminarea v.1-13.

Acest capitol în care se tratează condamnarea păcatului discriminării respectiv al părtinirii, revine și extinde tema din capitolul 1, versetul 9[15], despre „fratele cel smerit", despre relațiile ce ar trebui să existe între cei bogați și cei săraci în societatea creștină. Această disprețuire a săracilor menționată în versetul 6, coroborată cu cea din versetul 1 în care se spune că a căuta la fața omului, reprezintă „negarea a frăției creștine"[16], o temă foarte importantă și esențială care o regăsim în capitolul 1 , versetele 9,10 și 25 și următoarele.

James B. Adamson [17] în lucrarea sa intitulată „ *The Epistle of James*" susține idea potrivit căreia a favoriza pe cineva este sinonimă cu „ a accepta persoana în locul cauzei" și eventual de a " arăta părtinire"[18]. Creștinul în general nu ar trebui să judece pe cineva după omul din afară, ci după cel din interior, după calitățile sale sufletești. În Hristos nu există deosebire între persoane în legătură cu aspectele exterioare, adică starea socială, funcția, meseria, sau chiar genul. Sfântul Apostol Pavel în scrisorile sale către Galateni cap.3,28, respectiv Coloseni 3,11, le amintește destinatarilor săi și peste timpuri chiar nouă, că în Iisus Hristos, „ nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască...",„ pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus..."

---

[12] În ciuda unui larg consens asupra folosirii diatribei elenistice de către unii autori nou-testamentari, unii cercetători susțin fie că trăsăturile distincte ale acestui gen literar lipsesc, fie că ele sunt de fapt inspirate din stilul parenetic al omiliilor sinagogale.

[13] Lect. Dr. Daniel Mihoc, *Introducere în studiul Epistolei Sfântului Iacov*, p.461.

[14] Lect. Dr. Daniel Mihoc, *Introducere în studiul Epistolei Sfântului Iacov*, p.462.

[15] Pr. Ioan Mihoc, *Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,* Ed. Agnos, Sibiu, 2019, p.72.

[16] Pr. Ioan Mihoc*, Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,* 72.

[17] James B. Adamson a trăit între anii 1924 -2000 și a fost Pastor al Bisericii din Santa Rosa, California. Și-a făcut studiile la Universitatea din Edinburgh . A primit diploma de doctorat în cadrul Universității Cambridge pentru lucrarea sa despre Epistola lui Iacov.

[18] James B. Adamson, *The Epistle of James,* Eerdmans, Grand Rapids, 1976, p.104.

Beda Venerabilul[19] în *Tâlcuirea[20] sa* la Iacov, legat de primul verset din capitolul 2 ne spune:

> „El arată că cei cărora le scrie erau cu adevărat pătrunși de credința în Evanghelie, dar lipsiți de fapte. Și pentru că el propovăduise că poruncile Domnului trebuie împlinite făcând danii celor săraci, dar a văzut că, dimpotrivă, acestea fuseseră făcute celor bogați, de dragul foloaselor pământești, în loc de a fi făcute celor săraci, de dragul răsplăților cele veșnice, i-a mustrat așa cum meritau..."[21]

Într-un alt loc, în care Mântuitorul Iisus Hristos este numit „Domnul slavei", Sfântul Apostol Pavel ne spune referindu-se la înțelepciunea lui Dumnezeu; „ pe care niciunul din stăpânitorii acestui veac n-a cunoscut-o căci, dacă ar fi cunoscut-o, n-ar fi răstignit pe Domnul slavei" (1 Cor. 2,8).

Sfântul Ambrozie al Milanului[22] în ceea ce privește expresia „Domnul slavei" ne scrie:

> „Atunci când citim că Domnul slavei a fost răstignit, să nu ne închipuim că a fost răstignit în slava Sa. Aceasta, deoarece Cel ce este Dumnezeu este și Om – Dumnezeu, potrivit firii Sale dumnezeiești, și luând asupra Sa trup, Omul Hristos Iisus; în sensul acesta se spune că Domnul slavei a fost răstignit. Căci, având amândouă firile, adică pe cea omenească și pe cea dumnezeiască, El a îndurat Pătimirea în omenitatea Sa, pentru ca, fără deosebire, Cel ce a pătimit să fie numit și Domnul slavei, și Fiul Omului, așa cum este scris:„ Cel ce S-a coborât din cer"(Ioan 3,13).[23]

---

[19] Beda Venerabilul sau Beda Venerabilis a fost un călugăr benedictin din Mănăstirea Monkwearmouth–Jarrow, în Northumberland, Anglia, născut în anul 672 sau 673 în Monkton, venerat ca sfânt la data de 25 mai. Cărturar cu vederi multilaterale, a fost unul din cei mai învățați oameni din Evul Mediu timpuriu. Are contribuții și în domeniul științei, pentru mai multe detalii vezi lucrarea „ *Beda Venerabilis (673-735)*", în Traugott Bautz, *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon,* Bd.1,2, 1990, p.453.

[20] Beda Venerabilul, *Omilii la Evanghelii,* traducere din limba latină de către Fratele Serafim (Thomas Steingasser) de la Mănăstirea Oașa, Editura Reîntregirea, 2017.

[21] Pr. Ioan Sorin Usca , *Noul Testament în Tâlcuirea Sfinților Părinți*, Epistolele Sobornicești Comentarii la Iacob, I-II Petru. I-III Ioan. Iuda, Editura Christiana, București, 2022,p.21.

[22] Sfântul Ambrozie (născut în anul 339 d.Hr., Augusta Treverorum, Belgica, Galia [astăzi Trier, Germania] - decedat în 397, Milano [Italia]; sărbătorit la 7 decembrie) a fost episcop de Milano, critic biblic, doctor al bisericii și inițiator al unor idei care au oferit un model pentru concepțiile medievale privind relațiile dintre biserică și stat. Operele sale literare au fost aclamate ca fiind capodopere ale elocvenței latine, iar realizările sale muzicale sunt amintite în imnurile sale. Ambrozie este, de asemenea, amintit ca fiind profesorul care l-a convertit și botezat pe Fericitul Augustin din Hippona, marele teolog creștin, și ca un episcop model care a considerat că biserica se ridică deasupra ruinelor Imperiului Roman. El este un sfânt protector al orașului Milano și al apicultorilor, articol scris de Peter R.L. Brown, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Ambrose- accesat 22.05.2024.

[23] Sfântul Ambrozie al Milanului, *Despre credința creștină* ,Scrieri II, 7, părut în P.S.B vol.53, traducere, introducere și note de Preot Prof. Dr. Ene Braniște, Ed. Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994,p.58.

Apostolul Iacov folosește în formula sa de adresare cuvântul grecesc *αδελφοι* pentru a desemna noțiunea de frate care poate avea doua semnificații. Odată de frăție fizică unde există referiri la frații fizici ai lui Iuda în Mt. 1,2, la frații dintre ucenici în Mc. 1,16, 19, la fratele Mariei și Martei în Ioan 11,2 și următoarele, la sora lui Pavel în Fapte 23,16, la frații lui Iisus în Mc. 3,31 și următoarele, și la diverși alți frați, de exemplu, în Mc. 12,19-20; Lc. 15,27; Lc. 16,28; Lc. 12,13 și Mc. 10,29-30 și pe de altă parte la tovarășii de credință de aproximativ 30 de ori în Faptele Apostolilor și de 130 de ori în Pavel. Această utilizare are o bază veterotestamentară și iudaică (cf. Fapte 3,22; Mt. 5,22-23; Fapte 2,29; 3,17 etc.). Iisus folosește acest termen în Mt. 23,8; 25:40. Creștinii sunt frații lui (Rom. 8,29) și trebuie să se iubească unii pe alții ca atare (1 Ioan 2-3). adelphótēs denumește frăția (1 Petru 2,17) și înseamnă dispoziție frățească în Hermas (Mandatele 8.10).[24]

De asemenea apostolul Iacov în versetul 1, se referă la „fapte de favoritism”[25], în limba greacă este folosit termenul *prosopolempsia,* sugerează că într-o comunitate, discriminarea se poate manifesta într-o varietate de moduri. Exemplu folosit de Sfântul Iacov este acela a celor doi oameni care intră în biserică, unul bogat îmbrăcat în „ haine fine”, respectiv unul sărac îmbrăcat în „ haine murdare”. Diferă însă modul în care au fost primiți cei doi, de oameni din biserică, ca urmare această diferențiere este catalogată de către Sfântul Iacov ca fiind o judecare a lor însoțită de „socoteli viclene”.[26]

Folosirea substantivului grecesc *synagogen* (tradus prin „adunare”)[27], este interesantă prin faptul că el nu mai apare nicăieri în Noul Testament ca denumire a adunării creștinilor pentru închinare. Această expresie se regăsește totuși în scrierile creștine timpurii, deși nu frecvent[28]. Apariția acestui termen în prezenta Epistolă nu este deloc surprinzătoare, având în vedere apropierea strânsă a Sfântului Iacov de mediul ebraic. Ruptura dintre Biserică și sinagogă nu era, probabil, definitivă la vremea scrierii acestei Epistole dar, categoric, *ekklësia* a înlocuit treptat pe *synagoge* printre creștini. Ar trebui, de asemenea, remarcat că termenul *ekklësia* nu era nefamiliar primilor creștini, proveniți dintre iudei, de vreme ce cuvântul apare frecvent în Septuaginta pentru a desemna adunările și soboarele poporului lui

[24] Gerhard Kittel, Gerhard Friedrich, *Theological Dictionary of The New Testament,* William B. Eerdmans Publishing Company, 1985.p.21.

[25] Pr. Ioan Mihoc*, Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,* 73.

[26] Cap.2 V.4 „N-ați făcut voi, oare, în gândul vostru, deosebire între unul şi altul şi nu v-ați făcut judecători cu socoteli viclene?.

[27] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov*,61.

[28] Vezi de exemplu, Sfântul Ignatie, *Epistola către Policarp,* IV,2, și *Păstorul lui Herma,* Porunca a 11-a, 9, 13.

Dumnezeu[29](Deut.4,10; Neem.8,17;Ps.25,12;Pilde 5,14; Ioil 2,16 (toate în LXX); în ultimele două locuri biblice citate găsim ambii termeni).

Preotul profesor Grigorie Marcu[30] în lucrarea sa „ Actualitatea Epistolei Sfântului Iacov" susține că o problemă majoră a societății din vremea apostolul Iacov o reprezenta tocmai această desconsiderare a unora și favorizarea altora.[31]Sfântul Apostol Iacov, pledează în favoarea săracilor, deoarece aceștia în fața lui Dumnezeu sunt egali cu bogații, pe care îi critică aspru pentru nedreptățile făcute de aceștia celor săraci și lipsiți de apărare, cât și pentru defăimarea „ numelui celui bun" purtat de creștini care de fapt este Numele lui Iisus Hristos.

În versetul 5, Apostolul aduce aminte destinatarilor acestei epistole și peste ani a cititorilor acesteia că Dumnezeu " i-a ales pe cei care sunt săraci în ochii lumii dar bogați în credință", pentru că aceștia s-au dovedit mai receptivi mesajului evangheliei față de cei bogați. Și continuă cu versetul 6 să arate vina gravă a celor care greșesc față de cei săraci, privându-i de cinstea ce li se cuvenea și protejând sau menajând pe cei bogați. Iacov susține că săracii sunt prietenii lui Dumnezeu și frații noștri[32]. A nesocoti un sărac este văzut ca un păcat care îți poate pune în pericol chiar mântuirea ta personală.

Legea trebuie privită ca un tot unitar, ca un sistem întreg astfel că încălcarea unei singure porunci înseamnă de fapt prejudicierea întregului din care ea face parte. Sfântul Iacov ne avertizează ca judecata va fi nemiloasă sau necruțătoare pentru cei care nu au făcut milă. Arătarea milei duce și la dobândirea de către om a iertării de păcate (v.13). Ca și concluzie mila poate însemna a face dreptate unui sărac.[33]

Cei săraci pomeniți de Sfântul Iacov reprezintă probabil fundamentul comunității sale. Observăm în versetul 5 în structura sa, se admite o aluzie specială la o zicere a lui Iisus. Este vorba de un verset cuprins într-un argument unitar (Iacov 2,1-13). Acest tip de argumentație prezintă un model definit care evocă strategiile retorice greco-romane.[34]

Acest conflict prezentat în epistola lui, dintre omul sărac și cei bogat este o temă care nu numai la Iacov o întâlnim, ci ea este o temă morală care este prezentă în majoritatea literaturii creștine timpurii. Două trăsături

---

[29] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov*,61.

[30] Grigorie Marcu (1911-1987), născut la Broșteni, județul Sibiu, fost profesor titular la Catedra de Studiul Noului Testament a Institutului Teologic Universitar în Sibiu, ajuns Rector între anii 1976-1979.

[31] Grigorie Marcu, *„Actualitatea Epistolei Sfântului Iacov",* în Mitropolia Ardealului, II,1957, nr.1-2, pp 33-34.

[32] Pr. Ioan Mihoc*, Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,*74.

[33] Pr. Ioan Mihoc*, Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,*74.

[34] Pr. Ioan Mihoc*, Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,*75.

trebuiesc să caracterizeze comunitatea lui Iacov și anume: preocuparea lor pentru cei săraci si egalitatea tuturor din comunitate între care nu există nici o formă de discriminare.[35]

În încheiere, putem spune că o persoană mare nu poate exista fără cea mică, la fel cum cea mică nu poate exista fără cea mare. Totuși, suntem toți legați între noi, unii de alții, întru edificarea comună.

Sfântul Clement Romanul[36] ne spune următoarele:

> Să luăm exemplul corpului: capul nu poate exista fără picioare, nici picioarele fără cap, ci dimpotrivă, nu poate exista capul fără picioarele, ci mai degrabă membrele care par slabe sunt esențiale (1 Cor. 12,21-22) și sunt benefice pentru întregul trup. Cu adevărat, toate membrele lucrează în armonie și sunt atașate împreună cu căldură în deplină ascultare pentru binele întregului trup. Urmând acest lucru, ne rezervăm scheletul nostru creștin integral. Prin urmare, fiecare se supune celuilalt în funcție de propriul dar, astfel încât cel puternic trebuie să aibă grijă de cel slab, iar cel slab trebuie să-l respecte pe cel puternic. Cel bogat îl întreține pe cel sărac, iar cel sărac îi mulțumește lui Dumnezeu pentru că îl întreține. Cel înțelept nu arată înțelepciunea sa prin cuvinte, ci prin fapte bune. Cel umil nu se laudă din cauza umilinței sale, ci îi lasă pe alții să dea mărturie despre el. Cei castă nu se laudă știind că stăpânirea de sine este un dar de la Dumnezeu. Trebuie să-i iubim pe frații noștri din toată inima, pe cei care au fost creați din același material ca și noi.[37]

3. Credință se manifestă prin fapte v.14-26

Versetul 14 începe cu o întrebare cauzată de planul limpede și definit generat de prezentarea pe care Sfântul Iacov o face „ credinței” și „ a faptelor”. Cuvântul grecesc folosit πιστις care desemnează credință, a crede în ceva, a fi ascultător. Acest termen a suferit de alungul vremii diferite modificări de sens. De exemplu în perioada elenistică era legat de o propagandă religioasă cere credință în zeitățile care sunt proclamate. Scrierile hermetice reflectă această terminologie, la fel ca și Odele lui Solomon, papirusurile, textele magice și Celsus. Astăzi în creștinism acest termen este

---

[35] P.J. Hartin, *James*, Ed. Liturgical Press, 2016 p.38.

[36] Papa Clement I, cunoscut și drept Clement Romanul, (născut la Roma-decedat în secolul I d.Hr., Roma; sărbătorit la 23 noiembrie) a fost primul Părinte apostolic, al patrulea papă, între 88 și 97 sau între 92 și 101, presupus al treilea succesor al Sfântului Apostol Petru. Potrivit scriitorului creștin timpuriu Tertulian, a fost consacrat de Sfântul Petru, iar Sfântul Irineu îl menționează ca fiind contemporan cu Apostolii și martor al predicilor acestora. Eusebiu de Cezareea îi datează pontificatul între anii 92 și 101, după cel al Sfântului Anaclet. A fost succedat de Sfântul Evarist. Martiriul său este legendar, iar el a fost identificat ipotetic cu Clement menționat în Scrisoarea Sfântului Pavel către Filipeni 4,3. Atributul său este o ancoră, de care a fost legat și aruncat în mare, conform unor povestiri false, articol scris si verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Clement-I , accesat la data de 22.05.2024.

[37] C. Schmidt ,*The Epistle of Clement of Rome,* Berlin 1967 Edition, p. 33,34 .

folosit mai ales când primește terminația „eis” ca fiind o acceptare a lucrării lui Hristos așa cum este proclamată în Evanghelie. Aceasta include credința, ascultarea, încrederea, speranța și fidelitatea, dar este în primul rând credința în Hristos. Pentru neamuri, aceasta înseamnă convertirea la singurul Dumnezeu care a adus mântuirea în și prin Fiul Său.[38]

Pentru a desemna cuvântul fapte, apostolul folosește un termen grecesc εργον care în limba greacă . Acest cuvânt comun la Homer denotă acțiune sau zel activ. El apare în legătură cu toate tipurile de muncă, cu lucrul cu diverse materiale, cu construcția, cu activitatea tehnică și culturală. El denotă, de asemenea, munca ca sarcină socială sau etică. Hesiod descrie munca ca fiind un plan divin pentru viața umană, iar filosofia cinică privește munca în slujba umanității ca pe un ideal. Platon leagă munca de civilizație, nu de natură. Pentru Aristotel, o creatură este bună atunci când își îndeplinește érgonul, astfel încât el extinde conceptul la întreaga natură. Pasivul este comun pentru munca prestată, adică rezultatul muncii, sau chiar răsplata acesteia ca salariu sau profit. Într-un sens slab, termenul poate desemna, de asemenea, o „materie” sau un „lucru”. Venind în timp găsim acest cuvânt de faptă si la Sf. Apostol Pavel despre nedreptatea tuturor faptelor omenești nu se bazează doar pe denigrarea elenistică a muncii, pentru că se aplică chiar și faptelor pe care evreii le consideră favorabile, de ex, faptele cultice, sau faptele de împlinire a legii care stau la baza realizărilor morale și care pot fi săvârșite chiar și fără legea scrisă, cum ar fi faptele lui Avraam (Ioan 8:39), sau faptele legii care este scrisă pe inimă fie în veacul viitor (Ier. 31:33), fie în cazul neamurilor (Rom. 2:15). Trebuie să se ia o decizie între faptele lui Dumnezeu și faptele voinței proprii; primele sunt bune, iar cele din urmă rele[39].

El mai întâi povățuiește pe credincioși să fie împlinitori ai cuvântului (poietai, poietes) și nu numai ascultători (akroatai, akroates) ai lui (1,22); apoi, el îi îndeamnă să înfăptuiască acele lucruri pe care le susțin (2,12); iar acum, el afirmă limpede că, dacă ei nu își pun credința la lucru, este îndoielnic că doar credința lor îi poate mântui.[40]

[38] Gerhard Kittel, Gerhard Friedrich, *Theological Dictionary of The New Testament,* William B. Eerdmans Publishing Company, 1985.p.768.

[39] [39] Gerhard Kittel, Gerhard Friedrich, *Theological Dictionary of The New Testament,* William B. Eerdmans Publishing Company, 1985.p.222.

[40] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov*,79.

Potrivit Sfântul Ambrozie, credința poate să producă fapte și faptele pot produce credință:

> „Dacă uniți cu credința deja prezentă în suflet fapte potrivite cu acesta, ori dacă faptele se arată mai întâi și credința li se alătură, însoțindu-le și înfățișându-le lui Dumnezeu - iată mantia slujitorului credinței, iată veșmântul preoțesc. Prin urmare, credința este de folos când fruntea se încununează cu coroana strălucită a faptelor bune..."[41]

Sfântul Ambrozie oferă o tâlcuire la semnificația exactă a pietrelor scumpe care împodobeau veșmântul lui Aaron, tipul adevăratului Arhiereu, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos[42]. Sfântul Iacov în învățătura sa, ne arată că cele două faptele și credința, nu pot fi nici despărțite una de cealaltă, și nici opuse unele celorlalte.

Iisus Hristos, vorbind despre mântuirea sufletului, întrebă: „Pentru că ce-i va folosi (*ópheléthésetai, ópheleó*) omului dacă va câștiga lumea întreagă , iar sufletul său îl pierde?"[43]

Întrebarea pusă de Sfântul Iacov: „Oare credința poate să-l mântuiască?", arată că sfântul vorbește tot despre mântuire. După ce a întrebat, Mântuitorul Iisus Hristos continuă spunând: „„ Căci Fiul Omului va să vină întru slava Tatălui Său, cu îngerii Săi; și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele sale"(Mt.16,27).[44] Cuvântul lui Iisus Hristos, tradus prin „ fapte", din limba greacă *praxin, praxis,* care înseamnă *„acțiune", „faptă", „„ ceea ce face cineva"*; Expresia folosită de Sfântul Iacov este „ iar fapte nu are", „fapte" traduce pe erga, ergon. De aici rezultă că Sfântul Iacov nu introduce vreo învățătură nouă.[45] Același aspect este accentuat și de către Sfântul Apostol Pavel atunci când vorbind despre judecata dreaptă a lui Dumnezeu, „Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui".[46]

Dragostea noastră față de aproapele nostru își are temeiul în dragostea noastră de Dumnezeu, deoarece aproapele nostru a fost creat după chipul lui Dumnezeu. În epistola 1 Ioan cap.3, v.17-18, Sfântul evanghelist Ioan ne spune cum se arată această dragoste: „ Iar cine are bogăția lumii acesteia și se uită la fratele său care este în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în acela dragostea lui Dumnezeu? Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci și cu fapta și cu adevărul". Ca o concluzie la v.15-16 din Epistola lui Iacov putem concluziona că mila care o putem noi simți pentru " cei goi și lipsiți de hrană" este fără de folos sau chiar lipsită de importanță

---

[41] Sfântul Ambrozie , *Despre credința creștină*, vol. II, Introducere, 13-14.
[42] Pentru mai multe detalii vezi Cartea Ieșirii, cap.28 ; Evrei cap.5, Versetele 1-5.
[43] Matei cap.16, v.26 Comparați cu ti to ophelos, „Ce folos?", din prezentul verset.
[44] Biblia Ortodoxă , Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.
[45] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov*,80.
[46] Romani cap.2, v.6, unde termenul „ faptele" traduce pe *erga*.

dacă în spatele ei nu stă dragostea care ne îndeamnă să-i hrănim și îmbrăcăm.[47]

Această lege a iubirii o regăsim și în Vechiul Testament în cartea Deuteronom cap.15, v.7-8: „ Iar de va fi la tine sărac vreunul din frații tăi, în vreuna din cetățile tale de pe pământul tău pe care ți-l va dă Domnul Dumnezeul tău, să nu-ți învârtoșezi inima, nici să-ți închizi mâna ta înaintea fratelui tău cel sărac; ci să-ți deschizi mâna ta și să-i dai împrumuturi potrivite cu nevoia lui și cu lipsa ce suferă".

Sfântul Maxim Mărturisitorul[48] în lucrarea intitulată: Cele Patru sute de capete despre dragoste, I, 39 ne învață:

> „Să nu ziceți" spune dumnezeiescul Ieremia, „că sunteți biserica Domnului(Ier, 7,3)[49]". Iar tu să nu zici că simpla credință în Domnul nostru Iisus Hristos poate să mă mântuiască. Căci aceasta este cu neputință de nu vei dobândi și iubirea față de El prin fapte. Doar despre credința simplă s-a spus:„ și dracii cred și se cutremură (Iacov 2,19)[50]". Așa cum doar exprimarea compătimirii nici nu îmbracă, nici nu hrănește, tot așa „ amintirea focului nu încălzește trupul..."[51]

Sfântul Simeon Noul Teolog[52] în lucrarea sa intitulată „Cateheza a IX-a", „Despre faptele milosteniei" amintește fraților:

---

[47] A se vedea imnul dragostei a Sfântul Pavel din Epistola întâia către Corinteni cap.13.

[48] Maxim Mărturisitorul (născut în jurul anului 580, Constantinopol [în prezent Istanbul, Turcia] - decedat la 13 august 662, Lazica [în prezent Tsageri, Georgia]; ziua de sărbătoare orientală 21 ianuarie; ziua de sărbătoare occidentală 13 august) a fost cel mai important teolog bizantin din secolul al VII-lea, ale cărui comentarii despre neoplatonicianul creștin de la începutul secolului al VI-lea Pseudo-Dionisie Areopagitul și despre Părinții Bisericii Grecești au influențat considerabil teologia și mistica Evului Mediu. Supranumele „Mărturisitorul" provine din faptul că nu a cedat insistențelor imperiale de a trece la monotelism, în ciuda torturilor la care a fost supus, articol scris si verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica ,traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Maximus-the-Confessor , accesat la data de 22.05.2024.

[49] Biblia Ortodoxă , Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.

[50] Biblia Ortodoxă , Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.

[51] Maxim Mărturisitorul în *Filocalia vol.2,* traducere românească de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura. E.I.B.M.O, 2008, p.70 și p.69.

[52] Simeon Noul Teolog (născut în jurul anului 949, Patagonia, în Asia Mică - decedat la 12 martie 1022, Chrysopolis, în apropiere de Constantinopol) a fost un călugăr și mistic bizantin, numit Noul Teolog pentru a marca diferența sa față de două figuri cheie în aprecierea creștinilor greci, Sfântul Ioan Evanghelistul și Sfântul Grigorie de Nazianz din secolul al IV-lea. Prin experiențele sale spirituale și scrierile sale, Simeon a pregătit calea misticismului isihast, o mișcare orientală din secolul al XIV-lea în rugăciunea contemplativă, , articol scris si verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Symeon-the-New-Theologian, accesat la data de 22.5.2024.

„Deci cel ce împarte tuturor din averile care i-au fost date spre păstrare nu trebuie să primească o plată pentru ele, ci mai degrabă se face vinovat de lipsirea nedreaptă a altora de ele de până atunci; dar nu numai acesta, ci se face răspunzător de cei care și-au pierdut viața prin foame și prin sete, și e care atunci n-a putut să-i hrănească și nu i-a hrănit, îngropând cele cuvenite săracilor și lăsându-i să moară silnic de frig și de foame..."[53]

Sfântul Grigorie de Nazianz[54] accentuează importanța și respectiv necesitatea ca un credincios să clădească pe temelia adevărului, a Ortodoxiei, făcând fapte bune. Chiar și dreapta credință fără fapte bune este la fel de moartă ca faptele bune fără credință.[55]

În versetul 18, consecvent ideilor sale, - credința și fapta bună sunt complementare - Sfântul Iacov pune o provocare ipotetică în gura unui om care este convins că faptele sale stau mărturie pentru credința sa. El spune clar că cineva poate să pretindă că are credință, dar fără fapte care să-i susțină această pretenție este îndoielnic că are vreo credință. Pe de altă parte, faptele pe care le face îi atestă credința. Contrar opiniilor unora, trebuie să insistăm asupra faptului că Sfântul Iacov nu sugerează niciodată eficacitatea faptelor fără credință pentru mântuire.[56]

De-a lungul vremii, Sfinții Părinți au dat diferite aplicări și tâlcuiri versetul 18 din capitolul 2 din care vom prezenta câteva. Sfântul Simeon Noul Teolog în Lucrarea sa , amintește părinților și fraților din mănăstirea sa că autorii Vieților sfinților descriu „ faptele trupești" ale acestora, dând exemple din ele, astfel că lucrarea lor duhovnicească este arătată decât puțin și ca într-o oglindă (1 Cor.13,12)[57], aceasta pentru ca aceia care arată din fapte ostenelile acelora și credința lor să ajungă prin aceste fapte la

[53] Simeon Noul Teolog, *Cateheze, Scrieri II,* Traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, 2003, p.144.

[54] Grigorie de Nazianz, cunoscut și ca Grigorie Teologul, (născut în jurul anului 330, Arianzus, lângă Nazianzus, în Capadocia, Asia Mică [acum în Turcia] - decedat în jurul anului 389, Arianzus; sărbătorit în Orient la 25 și 30 ianuarie; în Occident la 2 ianuarie) a fost un Părinte al Bisericii din secolul al IV-lea, a cărui apărare a doctrinei Trinității (Dumnezeu ca Tată, Fiu și Duh Sfânt) l-a făcut unul dintre cei mai mari campioni ai ortodoxiei împotriva arianismului, articol scris de Edward R. Hardy, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Gregory-of-Nazianzus , accesat la data de 22.05.2024.

[55] Sfântul Grigorie Teologul , *Cuvântul la Sfânta Lumină (Bobotează),*traducere din limba greacă veche și note de drd. Nicușor Deciu, Editura Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2012.

[56] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov,*84.

[57] Biblia Ortodoxă , Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.

cunoașterea și împărtășirea harismelor duhovnicești..”[58] Prin faptele lor și-au arătat ei credința.[59]

Sfântul Grigorie cel Mare[60] atunci când se adresează regilor franci Teoderic[61] și Teodebert[62], le atrage atenția asupra văditei practicări a

[58] Simeon Noul Teolog, *Cateheze, Scrieri II,* Traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, 2003, p.106-107.

[59] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov,*85.

[60] Sfântul Papă Grigore I, cunoscut ca Grigore cel Mare [lat. *Sanctus Gregorius Magnus*] și ca Grigore Dialogul (născut în jurul anului 540, Roma [Italia] - decedat la 12 martie 604, Roma; sărbătoare occidentală, 3 septembrie [anterior 12 martie, încă respectată în Orient]) a fost papă între 590 și 604, reformator și excelent administrator, „fondator” al papalității medievale, care a exercitat atât puterea secular, cât și cea spirituală. Epitetul său „cel Mare” reflectă statutul său de scriitor, dar și de conducător. Fiind al patrulea și ultimul dintre Părinții tradiționali latini ai Bisericii, Grigore a fost primul exponent al unei spiritualități sacramentale cu adevărat medievale, articol scris de Carole Straw, Calambur Sivaramamurti, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/St-Gregory-the-Great, accesat la data de 22.05.2024.

[61] Theuderic I (sau Theuderich, Theoderic, sau Theodoric; în franceză, *Thierry*) (născut înainte de 484 - decedat la sfârșitul anului 533) a fost un rege merovingian al Reimsului din 511. Teodoric a fost fiul cel mare al lui Clovis I, dar născut dintr-o femeie necunoscută, spre deosebire de ceilalți fii, a căror mamă era Clotilda. Un soldat abil, a jucat un rol important în campaniile tatălui său împotriva vizigoților. La moartea lui Clovis, în 511, a avut loc o împărțire cvadruplă a regatului său, fiecare dintre fiii săi primind o parte din teritoriile de la nord de râul Loara și o parte la sud. Fără îndoială, ca fiind cel mai experimentat dintre cei patru, Teodoric a primit acele teritorii nordice (viitoarea Austrasia) cele mai expuse atacurilor și cea mai mare parte în ansamblu; axa lor era Rinul. Încă din timpul vieții tatălui său, el condusese operațiuni militare în sudul Galiei. În anii 520, Teodoric a obținut o parte din regatul fratelui său Clodomir, atunci când fiii regelui mort au fost uciși de ceilalți doi frați vitregi ai lui Teodoric, Childebert și Chlotar. Theodoric a făcut campanie alături de Clodomir împotriva burgunzilor în 524. Cel mai mare succes al său a constat în supunerea Turingienilor, obținută cu ajutorul lui Chlotar în jurul anului 531. El a colectat tribut de la sași. La fel de violent și lipsit de scrupule ca majoritatea celorlalți conducători merovingieni, Teodoric a fost, fără îndoială, cel mai viguros și mai eficient dintre fiii lui Clovis. A fost succedat de fiul său, Theodebert I, articol scris si verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Theodoric-I-king-of-Reims, accesat la data de 22.052024.

[62] Theudebert I (franceză: *Thibert* sau *Théodebert*) (născut în jurul anului 495/500 - decedat în 547) a fost un rege merovingian de Reims care i-a succedat tatălui său, Teodoric I, la sfârșitul anului 533 și a extins foarte mult zona aflată sub hegemonie francă. Un soldat dovedit înainte de a ajunge la tron, Theodebert a exploatat războiul din Italia dintre Bizanț și ostrogoți pentru a obține un teritoriu extins în regiunile alpine și în nord-estul peninsulei, deși cea mai mare parte a fost pierdută după moartea sa. Cu o expansiune și în est, Theodebert a pretins controlul asupra popoarelor de la Marea Baltică până dincolo de Dunăre. Prin baterea de monede de aur purtând efigia și numele său, și nu al împăratului bizantin, Theodebert și-a afirmat independența față de Constantinopol. Drept și generos, mai ales față de biserică, Theodebert este atrăgător printre merovingieni și, cu excepția lui Clovis, poate cea mai remarcabilă personalitate dintre ei. A fost succedat de fiul său, Theodebald, articol scris si

simoniei, larg răspândită în regatul lor. Citând cuvintele Sfântului Iacov, după care „ credința dacă nu are fapte e moartă în ea însăși”, el întreabă: „ Dar care pot fi faptele unui preot care se face vinovat de dobândirea vredniciei unei așa de mari taine prin mită?...Chiar cei care râvnesc hirotonia nu se ostenesc să-și îmbunătățească viețile...”[63] Oricine se face vinovat de o asemenea faptă, încercând să obțină cu bani harul Sfântului Duh, nu poate să aibă credință.[64]

Așa cum trupul este mort fără duh, așa și credința fără fapte este moartă. Apostolul Iacov folosește cuvântul grecesc πνεw, πνευμα, care este tradus fie prin suflare, vânt, furtună, respirație, viața, suflet, spirit, ființa spirituală. În ciuda paralelismelor formale, de exemplu, ideea de pneúma ca putere, pneúma joacă doar un rol secundar în gândirea greacă în comparație cu NT. Aparținând lumii materiale, ea nu este niciodată "spirituală‖ în sensul NT. Ca factor cosmic, este o forță vitală, impersonală, naturală. Ea poate fi sediul sau agentul funcțiilor mentale și spirituale, dar nu adevăratul lor subiect. Monismul stoic face din ea esența și puterea dumnezeirii care pătrunde în cosmos, dar afirmația din Ioan 4:24 oferă doar o paralelă formală. Apologeții și alexandrinii văd diferența; Dumnezeu, pentru ei, nu poate fi pneúma materială. Punctul de vedere grecesc nu se poate desprinde niciodată complet de ideea de pneúma ca fenomen natural. În NT, însă, această idee nu mai este prezentă atunci când Spiritul este proclamat ca fiind Spiritul adevărului care reacționează la păcat și dă naștere la credința în Hristos.

---

verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Theodebert-I, accesat la data de 22.05.2024.

[63] Sfântul Grigorie cel Mare, *Epistola a CX-a*, din Cartea Regulei Pastorale, traducere de pr. Prof. onor. Dr. Alexandru Moisiu, ed. Centrului mitropolitan Sibiu, 1987, p.20.

[64] Fapte Apostolilor cap.8, v.18-24 (Simon Magul era un bărbat din Samaria, care câștigase o reputație de magician și care impresionase mulțimile cu vrăjitoriile și practicile sale oculte. Odată, după ce Filip, unul dintre ucenicii lui Iisus, a predicat Evanghelia în Samaria și a făcut minuni care au adus mulțimi la credință, Simon a fost, de asemenea, măcinat de puterea acestor evenimente și a crezut și el. Cu toate acestea, Simon era încă captivat de ideea că puterea lui Dumnezeu ar putea fi cumpărată sau vândută. Când a văzut că Apostolii au pus mâinile peste oameni și aceștia primeau Duhul Sfânt, Simon a oferit bani, gândindu-se că poate obține și el această putere. Dar apostolii l-au mustrat aspru pentru această gândire și l-au îndemnat să-și ceară iertare de la Dumnezeu pentru că a crezut că puterea Duhului Sfânt poate fi cumpărată cu bani. Simon a recunoscut greșeala sa și a cerut apostolilor să se roage pentru el, sperând să fie iertat pentru dorința sa păcătoasă. Totuși, Petru i-a spus lui Simon că inima lui nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu și l-a sfătuit să se pocăiască de adevărul acestei situații. Astfel, povestea lui Simon Magul ne oferă o învățătură importantă despre pericolul de a căuta putere spirituală din motive egoiste și despre importanța sincerității și pocăinței în fața lui Dumnezeu.

Diferența fundamentală dintre conceptele grecești și cele din NT este că în spatele lor se află un Dumnezeu diferit.[65]

Sfântul Ioan Gură de Aur[66] atunci când constată nereușita creștinilor de a respecta și pune în practică porunca lui Iisus Hristos de a se iubi unii pe alții , arată că principala piedică în calea propovăduirii rodnice a mesajului Evangheliei printre păgâni:

> „Noi, într-adevăr, noi suntem cauza pentru care ei rămân în înșelare. Căci și-au condamnat demult propriile învățături și, de asemenea, le admiră pe ale noastre, dar sunt ținuți departe de ele din pricina vieții noastre. De bună seamă, să filosofezi din vorbe este ușor (căci mulți chiar de-ai lor au făcut asta), dar ei caută dovada din fapte. „Dar ia aminte la înaintașii noștri!". Totuși ei nu le dau deloc crezare, ci caută dovezi de la cei are trăiesc astăzi. Căci zice:" Arată-mi credința din faptele tale!". Dar nu le avem; din contră când ne văd că îi sfâșiem pe apropiații noștri mai ceva și decât niște fiare sălbatice, ne numesc pe noi pierzania întregii lumi. Aceste lucruri îi rețin pe elini și nu îi lasă să treacă la noi...."[67]

4. Învățături din Predica de pe Munte în Epistola Sfântului Iacov

Impactul profund al învățături lui Iisus Hristos asupra Sfântului Iacov este evident prin multele aluzii la învățăturile Sale, în special la predica de pe munte. Sfântul Apostol Iacov este numit deseori „ Amos al Noului Testament", datorită preocupării sale pentru integritate etică și dreptate, Sfântul Iacov își asezonează cele 108 versete ale lucrării sale cu 54 de imperative, pentru a comunica nevoia de acțiune din partea auditoriului său.[68]

---

[65] Gerhard Kittel, Gerhard Friedrich, *Theological Dictionary of The New Testament,* William B. Eerdmans Publishing Company, 1985.p.791.

[66] Ioan Gură de Aur, cunoscut și ca Ioan Hrisostom sau Ioan Crisostom (născut în anul 347 d.Hr., Antiohia, Siria - decedat la 14 septembrie 407, Comana, Helenopontus; sărbătoarea occidentală 13 septembrie; sărbătoarea orientală 13 noiembrie) a fost un Părinte al Bisericii timpurii, interpret biblic și arhiepiscop de Constantinopol. Zelul și claritatea predicilor sale, care se adresau în special oamenilor de rând, i-au adus numele de familie grecesc care înseamnă „gură de aur". Mandatul său de arhiepiscop a fost furtunos, iar el a murit în exil. Moaștele sale au fost aduse înapoi la Constantinopol în jurul anului 438, iar mai târziu a fost declarat doctor (învățător) al bisericii, articol scris de Donald Attwater, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-John-Chrysostom, accesat la data de 22.05.2024.

[67] Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Evanghelia după Ioan,* LXXII, 4, apărută în P.S.B, vol.18, II, traducere românească de Mariana-Iuliana Rizeanu și Mihai Grigoraș, editura E.I.B.M.O, 2019,p.290.

[68] Thomas Nelson, *Nelson's Complete Book of Bible Maps and Charts, Third Edition*, Editura Metanoia, Oradea, 2013,p.425.

Iacov	Predica de pe munte	Subiect
2,5	Matei 5,3	Săraci ca moștenitori ai Împărăției
2,10	Matei 5,19	Trebuie respectată întreaga lege morală
2,11	Matei 5,21-22	Poruncă împotriva uciderii
2,13	Matei 5,7;6,14-15	Cel milostiv este binecuvântat: cel nemilostiv este condamnat
2,14-16	Matei 7,21-23	Credința moartă, lipsită de valoare (și înșelătorie)

Unii cercetători susțin că epistola păstrează și câteva cuvinte ale lui Hristos care nu sunt consemnate în Evanghelii, dar argumentele lor nu sunt convingătoare.[69] Este posibil ca influența învățăturii lui Hristos să fie evidentă într-o varietate bogată de analogii naturale, poate chiar mai multe decât cele întâlnite în toate epistolele Sfântului Apostol Pavel. Citim despre valul mării (1,6), floarea ierbii (1,10), soarele arzător (1,11), umbra aruncată de cotitură (1,17), oglinda (1, 23-24), cai (3,3), corăbii (3,4), foc (3,5), roata naturii(3,6), fiarele, păsările, târâtoarele și lucrurile din mare (3,v.7), fântâna (3,11), smochinul și vița de vie (3,12), vaporii (4,14), molia și rugina (5,2-3), cultivatorul și secerișul (5,7). Cele mai multe dintre aceste figuri sunt folosite în învățătura lui Hristos, deși aplicarea este adesea diferită.[70]

5. O comparație între soteriologia Sfântului Pavel și a Sfântului Iacov

Datorită afirmației lui Sfântul Iacov din capitolul 2, versetul 24, conform căreia "omul este socotit neprihănit prin fapte, nu numai prin credință", unii teologi, inclusiv Martin Luther, au interpretat că Sfântul Iacov contrazice învățătura profundă a Sfântului Pavel despre îndreptățire prin credință (cf. Romani 3,28; Efeseni 2,8). Cu toate acestea, o analiză atentă a învățăturii lui Sfântul Iacov și a scrisorilor lui Pavel arată că există doar o contradicție aparentă între concepțiile lor. Sfântul Pavel, la fel ca și Sfântul Iacov, recunoaște că o credință adevărată și vie va fi reflectată în fapte de dragoste și ascultare (Galateni 5,6).

Diferența între cei doi constă în faptul că Sfântul Pavel se opune legalismului, în timp ce Sfântul Iacov se împotrivește libertinilor care considerau că comportamentul unui creștin este irelevant. Sfântul Pavel abordează problema modului în care credința adevărată este fundamentată pe lucrarea perfectă a lui Iisus Hristos - contrastul este între credință și fapte. În

[69] Ritchie, J. Smith. "The Gospel in the Epistle of James." Journal of Biblical Literature 18, no. 1/2 (1899): 145.
[70] Ritchie, J. Smith. "The Gospel in the Epistle of James."p.146.

cazul lui Sfântul Iacov, dilema pe care o examinează constă în modul în care se poate demonstra dacă cineva are o credință autentică - contrastul este între o credință vie și una moartă.

Comparație dintre Sfântul Iacov și Sfântul Pavel		
	Sfântul Pavel	**Sfântul Iacov**
Preocupare	Legaliștii	Libertinii
Subliniere	Îndreptățirea înaintea lui Dumnezeu, prin credință	Îndreptățirea (justificarea) înaintea oamenilor, prin fapte
Perspectivă	Credința ca dar	Credința ca realitate
Rezultat	Îndreptățit pentru veșnicie, prin credință în Hristos	Îndreptățit în manifestarea zilnică, prin purtarea asemenea lui Hristos

Sfântul Iacov dorește ca cititorii săi să arate în viețile lor prezența unei credințe vii. Ea este mai mult decât cunoștință și consimțământ - ea include încredere din toată inima, care dăinuie și care I se supune lui Dumnezeu.

Credința vie	
Descrisa ca:	**Are ca rezultat**
Mai mult decât un simplu crez (2,19-20)	Credință dovedită prin fapte (2,22)
Încredere în Dumnezeu (2,23-25)	Neprihănire/dreptate înaintea lui Dumnezeu (2,23)
Sfântul Iacov pune în contrast credința vie cu cea moartă sau seacă. Credința moartă nu are ca rezultat o viață schimbată, care este trăsătura credinței vii.	

În ceea ce privește așa zisa problemă a dezacordului dinte Sfântul Apostol Pavel și Sfântul Apostol Iacov referitor la credință și la fapte, Beda Venerabilul ne oferă o soluție:

> „Cu adevărat, cu privire la una și aceeași acțiune a fericitului Avraam, Iacov a lăudat însușirea deosebită a faptelor sale, Pavel a pus în lumină o afirmație deloc neasemănătoare ori deosebită de cea a lui Iacov. Căci amândoi știau că Avraam a fost desăvârșit și în credință, și în faptă, și, prin urmare, fiecare dintre ei a scos în evidență, propovăduind despre el, virtutea de care simțea că ascultătorii lui au mai multă nevoie..”[71]

Astfel el spune că Apostolul Pavel a propovăduit celor care credeau că împlinirea faptelor Legii îi îndreptățeau și îi făcea să se simtă superiori celor de alte neamuri care veneau la Iisus Hristos, iar Apostolul Iacov, le vorbea

[71] Beda Venerabilul, *Omilii la Evanghelii*,p.70.

celor care credeau că era îndeajuns credința lor și considerau deloc important dacă aceasta se vedea din fapte bune sau nu, astfel cele două afirmații se aflau într-un acord deplin.

6. Mântuirea prin credință si fapte bune vs Mântuirea prin credință

Sfântul Apostol Iacov arată în versetele 19-20 că și demonii cred, și că ei de fapt „se cutremură",(folosește termenul grecesc *phrissousin, phrisso,* un verb care se găsește numai aici în Noul Testament) tocmai pentru a arăta zădărnicia unei simple credințe. Punctul de pornire pentru cei care cred că unul este Dumnezeu, deși aceasta este un lucru bun („bine faci[72]"), îi așază pe aceștia la același nivel cu vrăjmașii lui Dumnezeu: demonii. Dar de vreme ce Dumnezeu l-a creat pe om din iubire și îi iubește pe cei pe care i-a făcut după chipul Său, omul are putința de a întoarce această dragoste și de a nu „se cutremura."[73]

Iisus Hristos S-a întrupat tocmai ca omul nu numai să creadă în Dumnezeu și să-L iubească, ci și „să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină"(1 Tim.2,4)[74]. Adevărul nu este ceva ce doar trebuie cunoscut, ci trebuie să fie „practicat", sau cum spune Sfântul Ioan în prima sa Epistolă, cap.1, v.6. Acesta reprezintă motivul pentru care Apostolul omul care crede că numai credința singură este de ajuns ca să se mântuiască, „ om nesocotit", în limba greacă: *anthrope kene, kenos* însemnând „gol" sau „ nesăbuit."

Începând cu versetele 21 -24 , se ajunge la secțiunea din Epistolă care de a lungul vremii a fost respinsă de unii reformatori, îndeosebi de Martin Luther, care a susținut doctrina „mântuirii doar prin credință". Această doctrină provine dintr-o închipuită opoziție dintre credință – fapte, și pentru că el considera Scripturile ca fiind independente de orice tradiție.

Luther contrazice Epistola Sfântului Iacov, și cu greutate o include în al său „canon al Scripturii", dar „nu ca pe una dintre cărțile de căpătâi care stau la temelia credinței."

Teologia Sfântului Apostol Pavel a avut un impact puternic asupra lui Martin Luther, lucru dovedit de comentariile sale la epistolele pauline, cât și de teologia lui Augustin[75]. Opera lui Augustin a fost studiată de Luther în

---

[72] Vezi de asemenea versetul 8.

[73] Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov,*87.

[74] Biblia Ortodoxă , Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.

[75] Eugen Jugaru, *Conceptul teologic de îndreptățire prin credință în gândirea lui Martin Luther, expusă în Comentariul la epistola către Romani și în Articolele schmalkaldice*, Ed. Institutul Teologic Penticostal București, Pleroma anul XIX nr.1, 2017,p.29.

perioada când fusese membru al ordinului augustinian[76]. Lupta sa interioară de a fi plăcut Domnului, la determinat pe acesta să acorde o atenție sporită doctrinei îndreptățirii. El a înțeles din exegeza sa asupra pasajului din Romani 1,16-17 că cel neprihănit va trăi prin credință, că dreptatea divină este strâns legată de neprihănirea căpătată prin credință, a simțit „ cum este renăscut și că a intrat pe porțile deschise în paradis.”[77]

Potrivit Comentariului la Epistola către Romani, faptele bune nu ne fac drepți înaintea lui Dumnezeu, ci se datorează statutului nostru pe care îl avem înaintea lui Dumnezeu săvârșim fapte bune. Cu alte cuvinte: „Domnul nu acceptă persoana de dragul faptelor, ci faptele de dragul persoanei.”[78] Dreptatea mântuitoare nu este generată de meritele noastre personale – după cum Aristotel[79] spunea cu mult timp în urmă că din acțiuni răsare virtutea – ci este o dreptate acordată de Dumnezeu omului, din care răsare virtutea, o dreptate primită prin credința în Evanghelie.[80]

Nici o lucrare plină de trudă, nu poate duce la iertarea păcatelor sau la îndreptățire, căci aceasta vine exclusiv prin credința în Cuvântul lui Dumnezeu, în promisiunile Sale, precum în cazul lui Avraam[81]. Această stare spirituală este starea dorită și acceptată de Dumnezeu, creștinul trebuie sa dea dovada de liniște, chiar atunci când lucrurile nu decurg cum și-ar dori el, sau se desfășoară contrar așteptărilor sale. Cel care face fapte de credință se aseamănă cu preotul care oficiază slujba în virtutea ungerii sale recunoscute, o lucrare primită de Domnul, pe când cel care face lucrări bune, dar în afara

---

[76] Ordinul Sfântului Augustin (în latină *Ordo Sancti Augustini*, acronim *OSA*; până în 1963 *Ordinul Eremiților Sfântului Augustin, Ordo Eremitarum Sancti Augustini, OESA*) este un ordin călugăresc catolic. Patronul ordinului este Sfântul Augustin. Călugări trăitori după Regula Sfântului Augustin au existat în Europa începând cu secolul al VI-lea, după ce s-au refugiat din nordul Africii, în urma invaziei vandalilor. Ordinul a fost recunoscut în mod oficial în secolul al XIII-lea, ca al patrulea mare ordin mendicant (cerșetor), după franciscani, dominicani și carmeliți, proprie traducere de pe www.augustinianorder.org, accesat la data de 22.05.2024.

[77] Eugen Jugaru, , *Conceptul teologic de îndreptățire prin credință în gândirea lui Martin Luther, expusă în Comentariul la epistola către Romani și în Articolele schmalkaldice,* p.30.

[78] Martin Luther, *Scrieri, vol. I: Comentariu la epistola către Romani,* traducere de Petru Forna, Cluj-Napoca, Editura Logos,2013, p.82-83.

[79] Aristotel (în greacă: Αριστοτέλης, *Aristoteles*; (n. 384 î.Hr., Stagira, Chalcidice, Grecia - d. 322, Chalcis, Euboea) a fost un filozof și om de știință grec antic, una dintre cele mai mari figuri intelectuale ale antichității clasice și ale istoriei occidentale. A fost autorul unui sistem filosofic și științific care a devenit cadrul și vehiculul atât pentru scolastica creștină, cât și pentru filosofia islamică medievală. Chiar și după revoluțiile intelectuale ale Renașterii, Reformei și Iluminismului, conceptele aristotelice au rămas integrate în gândirea occidentală, articol scris de Anthony J.P. Kenny, Anselm H. Amadio, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Aristotle , accesat la data de 22.05.2024.

[80] Martin Luther, *Scrieri, vol. I: Comentariu la epistola către Romani,* p.24.

[81] Martin Luther, *Scrieri, vol. I: Comentariu la epistola către Romani,* p.138.

dreptății dobândite se aseamănă cu mireanul care oficiază slujba, rostește cuvintele ca un preot, dar lucrarea sa este fără valoare pentru că-i lipsește ungerea preoțească.[82]

În art.13 intitulat „Cum este justificată o persoană și privind faptele bune", Luther reafirmă că viața reînnoită este primită prin credință în Hristos, iar Dumnezeu ne consideră drepți înaintea Sa nu pentru meritele noastre personale, ci de dragul lui Hristos, care este Mediatorul nostru.[83]

Sfinții Părinți, însă , nu recunosc ca fiind o opoziție între credință și fapte. Sfântul Clement Romanul se întreabă :„„ De ce a fost binecuvântat părintele nostru Avraam? Nu oare pentru că a lucrat dreptatea și adevărul prin credință?".[84] Deși pune accent pe faptul că mântuirea este un dar de la Dumnezeu și este conformă cu voia Sa, și că doar faptele bune singure, nu merită mântuirea, arătând că Sfânta Scriptură ne învață că vom fi judecați după faptele noastre (Mt.25,31-46)[85].

Sfântul Chiril al Ierusalimului[86]în lucrarea sa intitulată Cateheze , vorbește despre convingerea sa conform căreia între fapte bune și credință este o legătură foarte strânsă , de nedespărțit. Atunci când vorbește despre patriarhul Avraam el spune:

> „Acela a fost îndreptățit nu numai prin fapte, ci și prin credință. A săvârșit multe fapte mare, dar n-a fost numit prieten al lui Dumnezeu decât atunci când a crezut. Orice faptă a lui s-a săvârșit prin credință".[87]

---

[82] Martin Luther, *Scrieri, vol. I: Comentariu la epistola către Romani,*p.60.

[83] Kolb, Wengert, Arand, *The Book of Concord: The Confessions of the Evangelical Lutheran Church, Minneapolis,* Fortress Press, 2000,p.325.

[84] Sfântul Clement Romanul, *Scrisoarea I către Corinteni,* Scrierile Părinților Apostolici, traducere ,note și indici de preot dr. Dumitru Fecioru, Ed. Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995,cap.31-34.

[85] Biblia Ortodoxă , Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.

[86] Chiril al Ierusalimului (în greacă Κύριλλος Α΄ Ἱεροσολύμων, Kýrillos A Ierosolýmon; în latină *Cyrillus Hierosolymitanus*) (născut în jurul anului 315, Ierusalim - decedat în 386?, Ierusalim; sărbătoare la 18 martie) a fost un episcop al Ierusalimului și doctor al bisericii care a favorizat dezvoltarea „orașului sfânt" ca centru de pelerinaj pentru întreaga creștinătate. I-a succedat lui Maximus ca episcop (c. 350), Chiril a fost exilat în jurul anului 357 și în două rânduri mai târziu din scaunul său de către arieni. Mulți ani mai târziu, la Sinodul de la Constantinopol (381), au existat dovezi că ar fi putut fi suspectat de ortodocșii stricți pentru asocierile sale cu Homoiousienii (arieni moderați), care îl repuseră în funcție ca episcop la Sinodul de la Seleucia (359). El și-a păstrat episcopia în timpul domniei împăratului Iulian Apostatul (361-363),articol scris si verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-Cyril-of-Jerusalem, accesat la data de 22.05.2024.

[87] Sfântul Chiril al Ierusalimului , Cateheze, traducere românească de Pr. Dumitru Fecioru, Editura E.I.B.M.O, 2003, p.73.

Sfântul Ioan Damaschin[88] le spune celor care au primit Sfântul Botez, adică nașterea cea nouă din apă și Duh următoarele:

> „Trebuie cu toată puterea și cu tărie să ne păstrăm pe noi înșine curați de lucrurile întinate, ca să nu ne întoarcem ca și câinele la vărsătura sa și să ne facem iarăși și pe noi înșine robii păcatului. Credința fără fapte este moartă, după cum și faptele fără credință. Credința adevărată se încearcă prin fapte".[89]

Sfântul Apostol Iacov își rezumă întreaga argumentare printr-o comparație între o credință fără fapte și un trup fără suflet. O credință fără fapte este inertă și ineficientă.[90]

Putem concluziona că faptele sunt rodul credinței și că dacă nu există fapte credința este fie moartă, fie inexistentă, și că nu există nici o îndoială de acest fel în cadrul gândirii Sfinților Părinți.

7. Ecouri ale Epistolei în literatura universală

Epistola Sfântului Iacov, una dintre cele șapte epistole generale ale Noului Testament, a captivat și influențat generații de cititori și scriitori deopotrivă. Această scrisoare, cunoscută pentru învățăturile sale morale și pentru accentul pus pe fapte și credință, a fost o sursă de inspirație și reflecție pentru numeroși autori de-a lungul secolelor. De la reflecțiile teologice ale scriitorilor religioși la interpretările și referințele literare ale romancierilor și poeților, Epistola lui Iacov a jucat un rol semnificativ în modelarea gândirii și scrierii acestora. În cele ce urmează, voi explora impactul și influența acestei epistole asupra unor figuri literare proeminente, evidențiind modul în care

88 Ioan Damaschinul (în aramaică: ܝܘܚܢܢ ܡܢ ܕܡܫܩ, în greacă: Ιωάννης ο Δαμασκηνός, în arabă: يوحنا الدمشقي Iuhanna ad Dimașki c. (născut în jurul anului 675, Damasc - decedat la 4 decembrie 749, lângă Ierusalim; sărbătoare orientală și occidentală la 4 decembrie) a fost un călugăr oriental și doctor în teologie al bisericilor greacă și latină, ale cărui tratate despre venerarea imaginilor sacre l-au plasat în fruntea Controversei iconoclaste din secolul al VIII-lea și a cărui sinteză teologică a făcut din el un intermediar preeminent între cultura greacă și cea latină medievală. Sfântul Ioan din Damasc i-a succedat tatălui său ca unul dintre funcționarii fiscali ai califului musulman și, în timp ce era încă ministru al guvernului, a scris trei Discursuri despre imaginile sacre, în jurul anului 730, apărând venerarea acestora împotriva împăratului bizantin Leon al III-lea și a iconoclaștilor. Iconoclaștii au obținut o condamnare a lui Ioan la Sinodul de la Hieria din 754, care a fost anulată la al doilea Sinod de la Niceea din 787, articol scris si verificat de The Editors of Encyclopaedia Britannica, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Saint-John-of-Damascus, accesat la data de 22.05.2024.

89 Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, traducere românească de Pr. Dumitru Fecioru, editura E.I.B.M.O, 2004, p.136.

90 Arhiepiscopul Dmitri Royster, Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov, 95.

mesajele ei atemporale au traversat barierele timpului și ale culturilor. Unul dintre scriitorii influențați de această epistolă a fost Dostoievski.[91]

Problemele religioase au fost mult timp o preocupare centrală a studiilor despre Dostoievski, analizele din toate principalele tradiții creștine conducând la cele mai disparate concluzii cu privire la baza religioasă (sau antireligioasă) a operei dostoievskiene. Analiza aspectelor religioase ale operei lui Dostoievski tinde să se concentreze pe două domenii principale, deși acestea se suprapun considerabil: a) referințele biblice, în special influența epistolelor pauline și a scrierilor ioaneice (a patra Evanghelie, în special imaginea lui Hristos reprezentată în ea, scrisorile ioaneice și Apocalipsa) și cartea lui Iov; și b) simbolurile, învățăturile.[92]

Una din operele autorului rus în care regăsim idei din Epistola Sfântului Iacov este *Idiotul*. Presupunerea că cei bogați tind să fie nedrepți este evidentă în avertismentele sale repetate cu privire la soarta lor finală, iar săracii sunt fericiți ca fiind moștenitorii Împărăției. Juxtapunerea dintre bogați și săraci se regăsește în întreaga epistolă, subliniind natura dezbinătoare a bogăției astfel că averea respectiv banii despart nu numai pe oameni de Dumnezeu ci și unii de alții. Banii sunt, de asemenea, o forță vitală în structurarea romanului Idiotul și o obsesie pentru majoritatea personajelor, așa cum se regăsește, într-o formă sau alta, în majoritatea marilor romane ale lui Dostoievski. Cattcau consideră banii ca fiind o „putere dominantă" în lumea artistică a lui Dostoievski, iar faptul că dedică treizeci și trei de pagini unui „scurt rezumat" indică implicațiile vaste ale subiectului.[93]

Din punctul de vedere al lui Dostoievski, teologia Sfântului Iacov în Epistola sa, este semnificativă din două motive. În primul rând, dintre cele șapte remarci pe care le face , trei se referă direct la problema credinței fără

91 Fyodor Dostoievski (n. 11 noiembrie [30 octombrie, Stil Vechi], 1821, Moscova, Rusia - 9 februarie [28 ianuarie, Stil Vechi], 1881, Sankt Petersburg) a fost un romancier și scriitor de nuvele rus a cărui pătrundere psihologică în cele mai întunecate adâncimile inimii umane, împreună cu momentele sale neîntrecute de iluminare, au avut o influență imensă asupra ficțiunii secolului XX. Dostoievski este de obicei considerat unul dintre cei mai buni romancieri care au trăit vreodată. Modernismul literar, existențialismul și diverse școli de psihologie, teologie și critică literară au fost profund modelate de ideile sale. Lucrările sale sunt adesea numite profetice pentru că el a prezis atât de precis cum s-ar comporta revoluționarii Rusiei dacă ar ajunge la putere. Pe vremea lui a fost renumit și pentru activitatea sa de jurnalist, articol scris de Gary Saul Morson, traducere proprie de pe www.britannica.com/biography/Fyodor-Dostoyevsky, accesat la data de 23.05.2024.

92 Sarah J. Young. "Dostoevskii's 'Idiot' and the Epistle of James." *The Slavonic and East European Review* 81, no. 3 (2003),p.402.

93 Jacques Catteau, *Dostoyevsky and the Process of Literary Creation*, trans. Audrey Littlewood, Cambridge, 1989, pp. 135.

fapte iar indirect, se referă și abuzul de vorbire și stăpânirea limbii, ceea ce sugerează că el a considerat că acestea sunt aspecte importante ale epistolei.[94]

Banii sunt, așadar, o sursă majoră de invidie, care duce inevitabil la conflicte: „Căci unde este invidie și ceartă, acolo este confuzie și orice lucrare rea" (Iacov 3.16). „Confuzie" este aici o traducere a lui akatastasia, care înseamnă 'tulburare, răscolire, revoluție, aproape anarhie, a cărui formă adjectivală, akatastatos, este folosită pentru a-l descrie pe omul cu dublă minte din 1.8. Deși Biblia rusă nu folosește același cuvânt în ambele cazuri, folosind „ne tverd" în primul caz și „neustroistvo" în cel de-al doilea, chiar și sinonimele clarifică problema: diviziunea și dezordinea, esența dublei minți, sunt rezultatul lăcomiei și al poftei, care subminează bazele unor relații sociale armonioase. În acest sens, banii nu sunt importanți doar în sine, ca o cauză a dezbinării în teologia epistolei, ci reprezintă o metaforă pentru orice fel de dorințe materiale sau fizice, care creează în egală măsură dezbinare între oameni: Acele conflicte și certuri dintre voi, de unde vin ele? Nu cumva provin ele din poftele voastre care se războiesc în voi? Vreți ceva și nu aveți; de aceea comiteți o crimă. Și râvniți la ceva și nu-l puteți obține; așa că vă angajați în dispute și conflicte'(4,1-3).

Teologia practică din Epistola lui Iacov este oarecum îndepărtată de cea asociată de obicei cu Dostoievski sau cu Ortodoxia, dar în opoziția lui Mîșkin și a altora, precum și în declinul spiritual și moral al eroului sub presiunea lumii materialiste și dualiste, vedem, ca și în Iacov, dificultățile practice de a susține credința și valorile spirituale într-o lume a îndoielii și a ispitelor. Paralelele formale și tematice pe care le-am identificat sugerează că Epistola lui Iacov „se mapează pe *Idiotul* mai bine decât scrierile ioanești sau pauline, punând un semn de întrebare asupra tezei că Dostoievski, în calitate de creștin ortodox (și, de asemenea, datorită mărturiilor sale în Noul Testament), a dat întotdeauna prioritate învățăturilor pauline și ioanești.

În încercarea mea de a înțelege bazele reprezentării imaginative a credinței și a valorilor spirituale de către Dostoievski în ficțiunea sa, trebuie să lărgesc sfera dezbaterii pentru a privi dincolo de interesele sale mărturisite. Făcând acest lucru, s-ar putea să ajung la concluzia că Dostoievski, cel puțin ca artist, nu este atât de ortodox pe cât am fi crezut - sau chiar el însuși.

[94] Stuart R. Sutherland, *Atheism and the Rejection of God. Contemporarv Philosophy and 'The Brothers Karamazov'*, Oxford, 1977, pp. 95.

Bibliografie

Izvoare

- *** *Biblia Ortodoxă*, Ed. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă. București 2019.

Surse patristice

- Episcop Nicolae Velimirovici, *Proloagele de la Ohrid,* Viețile Sfinților, partea a 4-a, traducere, tabel cronologic și note de Mihaela Grosu, Ed. Cartea Ortodoxă,2005.
- Beda Venerabilul, *Omilii la Evanghelii,* traducere din limba latină de către Fratele Serafim (Thomas Steingasser) de la Mănăstirea Oașa, Editura Reîntregirea, 2017.
- Sfântul Ambrozie al Milanului, *Despre credința creștină* ,Scrieri II, 7, părut în P.S.B vol.53, traducere, introducere și note de Preot Prof. Dr. Ene Branișteț, Ed. Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
- Sfântul Maxim Mărturisitorul în *Filocalia vol.2*, traducere românească de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura. E.I.B.M.O, 2008.
- Sfântul Simeon Noul Teolog, *Cateheze, Scrieri II,* traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, 2003.
- Sfântul Grigorie Teologul, *Cuvântul la Sfânta Lumină (Bobotează)* ,traducere din limba greacă veche și note de drd. Nicușor Deciu, Editura Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2012.
- Sfântul Grigorie cel Mare, *Epistola a CX-a*, din Cartea Regulei Pastorale, traducere de pr. Prof. onor. Dr. Alexandru Moisiu, ed. Centrului mitropolitan Sibiu, 1987.
- Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Evanghelia după Ioan,* LXXII, 4, apărută în P.S.B, vol.18, II, traducere românească de Mariana-Iuliana Rizeanu și Mihai Grigoraș, editura E.I.B.M.O, 2019.
- Sfântul Clement Romanul, *Scrisoarea I către Corinteni*, Scrierile Părinților Apostolici, traducere ,note și indici de preot dr. Dumitru Fecioru, Ed. Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
- Sfântul Chiril al Ierusalimului ,*Cateheze*, traducere românească de Pr. Dumitru Fecioru, Editura E.I.B.M.O, 2003.
- Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica,* traducere românească de Pr. Dumitru Fecioru, editura E.I.B.M.O, 2004.

Manual de specialitate

- Pr. Mihoc Ioan, *Studii asupra Epistolei Sfântului Iacov,* Ed. Agnos, Sibiu, 2019.
- Lect. Dr. Mihoc Daniel, Introducere în studiul Epistolei Sfântului Iacov publicat în *„ Voi pune înainte Ierusalimul, ca început al bucuriei mele",* in honorem Pr. Prof. Univ Dr. Dumitru Abrudan, la împlinirea vârstei de 80 de ani, Ed. Andreiana, Sibiu, 2018.
- Norman Sparks Jack, *The Orthodox Study Bible: Notes*, Publisher Thomas Nelson, 2008.
- Arhiepiscopul Dmitri Royster, *Comentariu la Epistola Sfântului Apostol Iacov*, traducere din limba engleză de Prof. dr. Camil Marius Dădărlat, Editura Basilica, București, 2021.
- Adamson B. James, *The Epistle of James,* Eerdmans, Grand Rapids, 1976.
- Pr. Usca Sorin Ioan, *Noul Testament în Tâlcuirea Sfinților Părinți*, Epistolele Sobornicești Comentarii la Iacob, I-II Petru. I-III Ioan. Iuda, Editura Christiana, București, 2022.
- Marcu Grigorie, *„Actualitatea Epistolei Sfântului Iacov",* în Mitropolia Ardealului, II,1957, nr.1-2.
- Hartin ,P.J., *James*, Ed. Liturgical Press, 2016.

- C. Schmidt ,*The Epistle of Clement of Rome,* Berlin, 1967 .
- Thomas Nelson, *Nelson's Complete Book of Bible Maps and Charts, Third Edition*, Editura Metanoia, Oradea, 2013.
- Smith, J. Ritchie. "The Gospel in the Epistle of James." *Journal of Biblical Literature* 18, no. 1/2 (1899): 144–55. https://doi.org/10.2307/3268971.
- Jugaru Eugen, *Conceptul teologic de îndreptățire prin credință în gândirea lui Martin Luther, expusă în Comentariul la epistola către Romani și în Articolele schmalkaldice*, Ed. Institutul Teologic Penticostal București, Pleroma anul XIX nr.1, 2017.
- Luther Martin , *Scrieri, vol. I: Comentariu la epistola către Romani* ,traducere de Petru Forna, Cluj-Napoca, Editura Logos, 2013.
- Kolb, Wengert, Arand, *The Book of Concord: The Confessions of the Evangelical Lutheran Church, Minneapolis*, Fortress Press, 2000.
- Young Sarah J.. "Dostoevskii's 'Idiot' and the Epistle of James." *The Slavonic and East European Review* 81, no. 3 (2003): 401–20. https://www.jstor.org/stable/4213743.
- Catteau Jacques, *Dostoyevsky and the Process of Literary Creation*, trans. Audrey Littlewood, Cambridge, 1989.
- Sutherland R. Stuart , *Atheism and the Rejection of God. Contemporarv Philosophy and 'The Brothers Karamazov'*, Oxford, 1977.

Dicționare

- Gerhard Kittel, Gerhard Friedrich, *Theological Dictionary of The New Testament,* William B. Eerdmans Publishing Company, 1985.

Surse web

- www.britannica.com accesat in luna 05.2024